

Naar nieuw natuurbeleid in Nederland

**Piet van der Reest,
Piet Schipper,
Theo Verstrael &
Isa Schimmel**

De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur heeft zijn advies over nieuw natuurbeleid goed getimed. Dit jaar gaan de provincies hun natuurbeleid herzien. Bezuinigingen zijn niet van tafel en zullen een rol spelen. Als de voor- tekenen niet bedriegen kiest een aantal provincies voor lagere ambities. Ook zullen Rijk en provincies dit jaar gaan besluiten waaraan de middelen voor natuur van het Lenteakkoord zullen worden besteed. Als de adviezen van de Raad worden opgevolgd betekent dit op enkele punten een fundamentele koerswijziging. Maar is dat genoeg?

Maatschappelijke positie natuurbeleid versterken

De appreciatie voor natuur bij de burger neemt toe, maar de aandacht bij de overheid neemt af. Die constatering van de Raad is helder maar wat doe je ermee? Buijs & van Koppen (2013) en Van Slobbe (2013) laten treffend zien hoe de burger de weg naar de natuur is kwijtgeraakt en hoe andere maatschappelijke issues in de belangstelling zijn gekomen. Het natuurbeleid is toe aan een nieuwe, maatschappelijke strategie. De Raad adviseert om initiatieven voor natuurbeheer van onderop meer kans te geven en synergie tussen natuur en economie te bevorderen. Er is weerstand tegen het natuurbeleid vanwege de vele regels en bureaucratie. Dit leidt tot negatieve beeldvorming en opportunisme, ook bij de overheid. De fundamentele vraag is: wat is de natuur ons (maatschap-

pelijk) waard. Dat moet worden vastgesteld en proportioneel vertaald naar maatregelen tot bescherming, herstel, beheer en medegebruik.

De burger moet meer bij het natuurbeheer betrokken worden, vrijwilligerswerk aangemoedigd en bedrijven beloond voor herstelmaatregelen in plaats van gestraft voor de effecten van hun productiviteit. Brede discussies over natuurthema's in land, streek of stad kunnen hierbij een belangrijke rol spelen om de betrokkenheid van burgers, bedrijven en bestuurders te vergroten. Natuurbeheerders moeten weten welke natuurgebieden gewaardeerd worden en waarom. Dat kan leiden tot geheel andere en nieuwe samenwerkingsverbanden met geïnteresseerde burgers (Sijtsma & Daams, 2013). Juist de initiatiefrijke burgers kunnen het gat opvullen dat de overheid laat vallen en zelfs een deel van het beheer van natuurgebieden overnemen.

Ecologisch concept verfijnen

Door het schrappen van de ecologische verbindingszones door het kabinet Rutte verdween één van de pijlers van het concept van het ecologische netwerk. Het

schrappen was een politieke daad, want de effectiviteit van het ecologische netwerk staat niet ter discussie (Bakker & Wiertz, dit nummer). Rutte zet de verbindingen weer op de kaart, met de mededeling: 'De ecologische hoofdstructuur wordt uitgevoerd, inclusief de verbindingszones' (van der Grift & Bouwma, 2013). Wat dit precies gaat betekenen in het licht van de nieuwe verhouding tussen rijk en provincie is voorlopig nog niet duidelijk.

In de studie van Ovaskainen (2013) is de enorme versnippering van de Nederlandse natuur weer eens gebleken. Ook Schipper & van Montfort (dit nummer) benadrukken het grote belang van een solide natuurnetwerk. Zij pleiten voor een rehabilitatie van het EHS concept. De Raad doet ook een aanbeveling hoe het netwerk opgebouwd kan worden (Berendse et al., dit nummer). De Raad adviseert de kwaliteit van bestaande natuurkernen te verbeteren; het netwerk te verdichten en te zorgen voor verbindingen tussen de regionale natuurnetwerken.

De nadruk moet dus komen te liggen op grote, robuuste, gevarieerde natuurgebieden en verbindingen. Dat is nodig om ecologische fluctuaties te kunnen opvangen, om bestand te zijn tegen invloeden uit de omgeving en om ruimte te bieden aan medegebruik van de natuur door bijv. recreatie.

Economische synergie aanboren

Betekent dit wel dat natuurpostzegels die buiten het netwerk liggen moeten worden 'opgegeven'? Uit experimenten, zoals in de Hoekse Waard, blijkt dat het mogelijk is lokale partijen te vinden die belang hechten aan bestaande landschappelijke elementen.

Als er een verbinding ontstaat tussen bedrijfseconomische waarden en land-

schappelijke waarden wordt het draagvlak voor behoud en ontwikkeling van natuurgebieden van regionaal belang vergroot (Opdam, 2009).

Dat natuur en waterbeheer elkaar versterken is algemeen bekend en wordt alom in praktijk gebracht in de vorm van waterbergingsgebieden, natte verbindingen, buffergebieden e.d. Fundamenteel is echter de synergie tussen natuur en landbouw. Terwijl we bezig zijn de kwaliteit van de natuurgebieden te vergroten holt de kwaliteit van de omgeving, het landbouwgebied, nog steeds achteruit door verdere intensivering en toepassing van bestrijdingsmiddelen. Het 'witte gebied' uit de jaren negentig is aan het veranderen in een zwart, ecologisch rampgebied dat zijn weerga niet kent en waar zelfs geharde cultuurvolgers als Veldleeuwrik, Patrijs en Huismus het veld moeten ruimen. Kleijn en Van Doorn (beiden 2013) beschrijven het enorme potentieel van het landbouwgebied voor natuur en biodiversiteit, maar daarmee ook meteen de controverse. Vele tientallen miljoenen agrarische beheersubsidie ten spijt lukt het niet de teloorgang van de biodiversiteit op het platteland te keren.

Nu dit probleem internationale proporties heeft aangenomen, komt zelfs de Europese Unie in het geweer met initiatieven voor duurzamere landbouw. Als het voorgenomen vergroeningsbeleid van de EU in 2014 ingevoerd gaat worden, kan dit het verschil maken. Voorwaarde is wel dat de vergroeningsgebieden ook actief worden beheerd en dat er ook een echte vergroeningsopgave is. Hopelijk houdt de Europese Commissie zijn rug recht, hebben onze bestuurders geleerd van de lessen uit het verleden en wordt de vergroening meer dan een verkapte braakregeling (van Doorn, 2013).

Literatuur

Grift, E. van der & I. Bouwma, 2013. Robuuste verbindingen weer op de kaart. Vakblad Natuur Bos en Landschap 10(1): 14-17.

Opdam, P., 2009. Groen-blaauwe netwerken in duurzame gebiedsontwikkeling. Habiforum, Wageningen.

Inhoud Thema Toekomst voor de natuur (1), maartnummer 2013 De Levende Natuur:

Buijs, A.E. & C.S.A. van Koppen. Draagvlak in een veranderende samenleving. 114(2): 36-40.

Doorn, A. van. Vergroening of schaamgroen? Kansen voor natuur en landschap onder het nieuwe Europese landbouwbeleid. 114(2): 56-58.

Kleijn, D. Agrarisch Natuurbeheer: wat kost het, wat levert het op en hoe kan het beter? 114(2): 51-55.

Ovaskainen, O. How to develop the nature conservation strategies for The Netherlands? 114(2): 59-62.

Slobbe, Th.A.B. van. De toekomst van natuurbeleving in Nederland; hoezo natuur? 114(2): 41-45.

Sijtsma, F.J. & M.N. Daams. Economie, natuur en het belang van 'Wie waardeert welke natuur waarom?'. 114(2): 46-50.

Drs. P.J. van der Reest
pvr@zeeland.nl

Drs. P.C. Schipper
p.schipper@staatsbosbeheer.nl

Drs. T.J. Verstrael
theo.verstrael@sovon.nl

Drs. H.L. Schimmel-ten Kate
redactie@delevendenatuur.nl

U kunt zich abonneren via...

www.delevendenatuur.nl